

SMERNICA 8 - SREDNJE OBRAZOVANJE I VASPITANJE ZA UČENIKE SA SMETNJAMA U RAZVOJU I INVALIDITETOM (SPECIJALNE ŠKOLE):

Smernica 8 navodi informacije o srednjem obrazovanju i vaspitanju za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, takozvane Specijalne škole.

Ova smernica je izrađena za potrebe osoba sa invaliditetom i njihovih porodica i prijatelja kroz publikovanje na veb portal i aplikacija za mobilne telefone **INVALIDNOST INFO**.

Sadržaj ove smernice ne odražava nužno i stav **COD Kosovo**, već daje samo pregled postojećih informacija.

UVOD – Osnovne informacije

Škola za učenike i odrasle sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, kao i ustanova koja ima decu i učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, dužna je da u skladu sa raspoloživim kapacitetima pruža dodatnu podršku u obrazovanju dece, učenika i odraslih sa smetnjama u razvoju i invaliditetom u vaspitnoj grupi, odnosno drugoj školi i porodici, u skladu s kriterijumima i standardima koje propisuje ministar. (Zakonu o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, Deltnost ustanove, član 89.). U ustanovi direktor obezbeđuje tim za inkluzivno obrazovanje. Nastavu i druge oblike obrazovno-vaspitnog rada u školi za obrazovanje za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom može da otvaruje i defektolog. Stručne poslove u školi obavlja stručni saradnik: psiholog, pedagog, socijalni radnik, defektolog, logoped, bibliotekar i medijatekar. Škola za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom može da ima saradnika za izradu i korišćenje didaktičkih sredstava i pomagala za decu sa senzo-motoričkim smetnjama. Pedagoški asistent pruža pomoć i dodatnu podršku grupi dece i učenika u ustanovi, u skladu sa njihovim potrebama i pomoć zaposlenima u cilju unapređivanja njihovog rada.

Pedagoški asistent u svom radu ostvaruje saradnju sa roditeljima, odnosno drugim zakonskim zastupnicima, organima jedinice lokalne samouprave, nadležnim ustanovama, organizacijama i udruženjima.

Izuzetno, obrazovno-vaspitnom radu može da prisustvuje i lični pratilac deteta, odnosno učenika, radi pružanja pomoći detetu, odnosno učeniku sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, u skladu sa zakonom.

Lični pratilac dostupan je detetu sa invaliditetom odnosno sa smetnjama u razvoju, kome je potrebna podrška za zadovoljavanje osnovnih potreba u svakodnevnom životu u oblasti kretanja, održavanja lične higijene, hranjenja, oblačenja i komunikacije sa drugima, pod

uslovom da je uključeno u ustanovu, do kraja redovnog školovanja, uključujući završetak srednje škole. Za pomoć nastavnika za pružanje dodatne podrške u nastavi, odnosno ostvarivanju obrazovno-vaspitnog rada mogu da se obrazuju stručni timovi na teritoriji jedinice lokalne samouprave.

Zadatak defektologa vaspitača, odnosno defektologa nastavnika u školi za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju i invaliditetom jeste da svojim kompetencijama osigura postizanje ciljeva obrazovanja i vaspitanja i standarda postignuća, u skladu sa IOP-om i programom obrazovno-vaspitnog rada.

Ove ustanove su usko specijalizovane u svom delovanju obrazovno-vaspitnog rada kako bi omogućile adekvatan i pristupačan rad deci/učenicima sa smetnjama u razvoju i invaliditetom. Svoje polje delovanja i principe obrazovno-vaspitnog programa obavljaju u skladu sa Zakonom o osnovama sistema obrazovno-vaspitnog rada RS.

U školama za učenike sa smetnjama u razvoju ostvaruje se obrazovanje i vaspitanje za odgovarajuća zanimanja učenika koji ovu školu pohađaju na osnovu mišljenja interresorne komisije za procenu dodatne obrazovne, zdravstvene i socijalne podrške učeniku uz saglasnost roditelja.

Školski program, naročito u školi za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, sadrži i:

- način prilagođavanja rada i uslova u kojima se izvodi obrazovno-vaspitni rad;
- način prilagođavanja ciljeva i ishoda, kao i sadržaja obrazovno-vaspitnog rada i
- način ostvarivanja dodatne podrške za učenike škole.

Odeljenje ili grupa u školi za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju i invaliditetom može da ima do deset učenika, a kada odeljenje čine učenici sa smetnjama koje se manifestuju istovremeno u nekoliko oblasti, usled čega se učenik suočava sa brojnim preprekama u zadovoljenju osnovnih potreba i potrebna im je najkompleksnija podrška, odeljenje istog razreda ima do šest učenika.

U okruženju Kosovske Mitrovice i bližem okruženju nema podataka za inkluzivno obrazovanje u srednjim školama. Jedino se izdvaja specijalna škola Kosovski Božur za osnovno i srednje obrazovanje ali samo sa dva obrazovna profila: pomoćnik knjigovesca i frizer (kategorija zanatstva). Specijalna škola Kosovski Božur nudi podršku ostalim srednjim školama u okruženju i ima dva izdvojena odeljenja u Leposaviću i Zubinom Potoku. S druge strane, većina srednjih škola nije omogućila fizičke pristupe za osobe sa invaliditetom kao i individualne programe kao ni ostale dostupnosti koje mogu olakšati i pospešiti rad učenika sa invaliditetom. Većinu dece sa smetnjama u razvoju i invaliditetom roditelji upisuju dalje kao na primer u Beogradu u ustanove za školovanje dece sa smetnjama u razvoju i invaliditetom.